

Lausunto

01.07.2022

Asia: VN/144/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Yleisiä huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Esityksessä edotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia. Esityksen tavoitteena on parantaa työttömien mahdollisuuksia opiskella työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää työnhakijan opintojen vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Esityksen tarkoituksena on myös sujuvoittaa työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyprosessia ja turvata työttömyysturva-asioiden viivytyksetöntä käsittelyä. Lisäksi esityksen tavoitteena on vahvistaa työllisyyttä noin 1100 henkilöllä.

Kansanopistoyhdistys pitää esityksen tavoitteita kannatettavina. Esityksen vaikutukset eivät kuitenkaan vastaa tavoitteita, vaan jäävät kokonaisuutena varsin vähäisiksi. Kansanopistoyhdistys katsoo, että työttömien opiskelumahdollisuuksia tulisi merkittävästi parantaa. Työllistymisen esteenä on mahdollisesti puuttuva osaaminen. Työttömille henkilöille tulisi rakentaa hyvät mahdollisuudet parantaa omaa osaamistaan ilman, että sillä on vaikutuksia työttömyysetuuksiin.

Lausuttavaa luonnoksen työttömyysturvalakia koskevistä muutosesityksistä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Esityksessä ehdotetaan, että opintojen pää- ja sivutoimisuutta arvioitaisiin opintojen laajuuden perusteella vain tiettyjen erikseen määriteltyjen opintojen osalta. Tutkintotavoitteisuuden perusteella päätoimisina pidettävät opinnot olisi määritelty työttömyysturvalaissa nykyistä vastaavasti. Päätoimisten opintojen

ajalta työnhakijalla ei nykyistä vastaavasti olisi oikeutta työttömyysetuuteen.

Kansanopistoyhdistys pitää hyvänä, että säädöksiä pyritään selkeyttämään ja säädöstekstiä on esityksessä yksinkertaistettu. Kansanopistoyhdistys pitää kuitenkin esityksen heikkoutena sitä, että muutoksella ei ole juuri vaikutusta työttömien henkilöiden mahdollisuuksiin opiskella. Esityksessä todetaankin, että opintojen vaikutus työnhakijan työttömyysturvaoikeuteen vastaisi tältä osin nykyistä, vaikka säännöksen kirjoitustapaa muutettaisiin. Kansanopistoyhdistys katsoo, että työllistymisen näkökulmasta mahdollisuus kehittää itseään ja omaa osaamistaan on aivan keskeistä. Kansanopistoyhdistyksen mielestä erityisesti heikoimmassa työmarkkina-asetuksessa olevien mahdollisuuksia opiskella tulee parantaa. Esimerkiksi kotoutumisajan ylittäneiden maahanmuuttajien mahdollisuuksia opiskella päätoimisesti työttömyysetuuksia menettämättä tulisi parantaa.

Esityksen mukaan muut kuin laajuuden perusteella arvioitavat opinnot eivät vaikuttaisi työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Työnhakija voisi opiskella muita kuin työttömyysturvalla määritellyjä opintoja vapaasti työttömyysetuutta menettämättä. Esityksessä todetaan, että tällaisia opintoja, jotka eivät jatkossa vaikuttaisi työttömyysetuuden saamiseen, olisivat esimerkiksi erilaiset lyhyehköt kurssit, koulutukset, pätevyyskoulutukset ja opinnot kansalaisopistossa sekä vähäiset opinnot avoimessa korkeakoulussa. Kansanopistoyhdistys huomauttaa, että kaikki vapaan sivistystyön oppilaitokset järjestävät erilaisia lyhytkestoisia koulutuksia ja opintoja.

Yhdistys pitää esityksessä hyvänä sitä, että työsuhteen aikana aloitetut opinnot eivät estäisi työttömyysetuuden saamista, jos työttömyys johtuisi työnhakijasta riippumattomasta syystä.

Säännöskohtaisissa perusteluissa 10 §:ssä käsitellään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettua kansanopistossa tai liikunnan koulutuskeskuksissa tapahtuvaa koulutusta. Siinä todetaan, että päätoimisena pidetään koulutusta, joka on opetusohjelman mukaan keskimäärin vähintään 5 opintopistettä/opiskelukuukausi tai 25 opetustuntia viikossa. Kansanopistoyhdistys huomauttaa, että opintotukilainsäädännössä päätoimisuuden määritelmä ei ole tätä vastaava.

Edelleen esityksessä todetaan, että työvoimaviranomainen voisi hyödyntää pää- ja sivutoimisuuden arvioimisessa KOSKI-tietovarantoa, mikäli työnhakijan opinnot on hänen suostumuksellaan merkitty KOSKI-tietovarantoon. Tuolloin käytettäisiin arvioinnin perusteena opintopisteitä. Muissa tilanteissa pää- ja sivutoimisuus arvioitaisiin viikoittaisen opetustuntimäärän perusteella. Kansanopistoyhdistys toteaa, että edellä esitetty menettelytapa ei ole lainkaan kannatettava. KOSKI-tietovarantoa ei ole rakennettu vapaan sivistystyön osalta työvoimaviranomaisen työttömyysetuuden perusteita koskevaan arviointiin. Suoritustiedot viedään KOSKI-tietovarantoon opintojen päättyessä. Työnhakijan asemaa ei selkiytä jälkikäteen tehtävä harkinta.

Esityksessä todetaan, että opintopisteiden ja opetustuntien perusteella tehty arviointi voi johtaa työnhakijan kannalta erilaiseen lopputulokseen. Kansanopistoyhdistys toteaa, että on selvää, että eri yksiköitä verrattaessa lopputulos on erilainen. Menettelytapaa koskevaa tekstiä tulisi esityksen perusteluissa muuttaa. Esitetty menettely aiheuttaa sekaannuksia ja epäselviä tulkintoja.

Lausuttavaa työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevien palveluprosessista ja työnhakuvelvollisuudesta

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Esityksen mukaan työnhakija olisi lähtökohtaisesti täysimääräisen työnhakuvelvollisuuden piirissä, mikä tarkoittaisi neljän työmahdollisuuden hakemista kuukauden kestävän tarkastelujakson aikana, ellei

työnhakijan määrällistä työnhakuvelvollisuutta olisi alennettu tai jätetty asettamatta julkisesta

työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa säädetyin perustein. Esityksessä ehdotetaan muutoksia, jotka laajentavat työnhakijan työnhakuvelvoitteita. Tämä ei palvele esityksen tavoitetta parantaa työttömien mahdollisuuksia opiskella.

Työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskellaan esimerkiksi vapaana sivistystyönä järjestettävässä kotoutumiskoulutuksessa ja aikuisten perusopetuksessa. Lähtökohtaisesti tämä opiskelu parantaa merkittävästi henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä tulevaisuudessa. Ei ole hyödyllistä, että opiskelua hankaloitetaan lisäämällä työhakua koskevia velvoitteita. Kansanopistoyhdistys haluaa kiinnittää työ- ja elinkeinoministeriön huomion siihen, että työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelevat ovat suppeamman työnhakuvelvoitteen piirissä kuin omaehtoisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelevat.

Tämä asettaa samassa koulutuksessa opiskelevat kotoutujat eriarvoiseen asemaan, ja vastaavasti myös koulutuksen järjestäjät ovat eriarvoisessa asemassa. Tämä tulee korjata siten, että työnhakuvelvoitetta ei kohdenneta kotoutumiskoulutuksessa (työvoimakoulutus tai omaehtoinen koulutus) tai aikuisten perusopetuksessa opiskeleviin opintojen aikana lainkaan. Työn hakeminen vasta opintojen loppuvaiheessa on tarkoituksenmukaista.

Lausuttavaa opiskelua koskevasta työttömyysturvan käsittelyprosessista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

-

Pantsar Tytti
Suomen Kansanopistoyhdistys-Finlands Folkhögskolförening ry